

ASORKD

ASOCIACE SDRUŽENÍ PRO OCHRANU A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ČR

The Association for the Conservation and Development of the Cultural Heritage in the Czech Republic

Karolíny Světlé 5, 110 00 Praha 1, Tel.: +420 371 595 624; GSM: +420 777 183 077, +420 737 939 104, +420 736 181 289

prezidium@asorkd.cz; www.asorkd.cz; www.zachrante-lazne-kyselka.cz/

Parlament České republiky
Poslanecká sněmovna
Paní poslankyně Dana Filipi
Předsedkyně podvýboru pro kulturu
Sněmovní 4
110 00 Praha 1 – Malá Strana

Praha, 5. června 2012

Vážená paní předsedkyně,

Asociace sdružení pro ochranu a rozvoj kulturního dědictví ČR si dovoluje Vašemu výboru PSP ČR tlumočit svoje odmítavé stanovisko k Návrhu restrukturalizace Národního památkového ústavu. Zároveň shrnujeme důvody, které nás k odmítavému stanovisku vedou. Předmětný návrh restrukturalizace představila v těchto dnech generální ředitelka NPÚ ing. arch. Naděžda Goryczková.

Podle platné právní úpravy tvoří Národní památkový ústav v podstatě jedinou celostátní síť odborných organizací státní památkové péče (s výjimkou Kanceláře prezidenta republiky). Jde o jedno Ústřední pracoviště a množinu Územních odborných pracovišť. Vzhledem k celostátní působnosti má každá restrukturalizace této odborné organizace státní památkové péče hromadný dopad na fond kulturních památek. V případě chybné byrokratické koncepce by byl dopad reforem katastrofický (varovným příkladem je kupříkladu selekce zámeckých mobiliářů Národní kulturní komisí po roce 1947 nebo devastace památek Státními restaurátorskými ateliéry činnými bez kvalifikovaných restaurátorů v letech 1980 - 1990).

Z kraje podotýkáme, že za nestandardní považujeme již okolnosti vzniku restrukturalizačního návrhu, neboť při zpracování návrhu nebyla respektována obvyklá sociopolitická, odborná, manažerská a legislativní kritéria. Návrh byl podán bez patřičné diskuse a vznikl ve stínu nelegitimní cenzury prováděné vedením NPÚ. Tomu odpovídá také výsledek – návrh je nepodložený, scestný a nebezpečný natolik, že jeho realizace by mohla nevratně zpečetit osud velké části kulturního a uměleckého fondu naší vlasti. Jedná se přitom o nenahraditelné historické dědictví, které nám zanechali předci a předchůdci a které má i příslovečnou nezměrnou hodnotu. Máme za to, že kulturní a umělecké bohatství státu je nyní chybným restrukturalizačním návrhem bezprostředně ohroženo.

Realizaci výše uvedeného návrhu považujeme za vyloučenou z těchto důvodů:

- 1. Návrh nezaručuje, že bude naplněn základní požadavek udržení kvalifikované péče o státem spravované památky a památkový fond vůbec.**
- 2. Návrh si neklade otázku, jak na danou problematiku hledí odborníci z nezávislých vědeckých a výzkumných pracovišť z oblasti společenských věd, uměnovědy, archeologie atd.**
- 3. Restrukturalizace má být chybně spuštěna dříve, než dojde k legitimnímu stvrzení této nebo jiné koncepce státní památkové péče parlamentem ve formě zákona.**
- 4. Návrh předpokládá vznik přebujelého generálního ředitelství NPÚ, jaké neodolalo zkoušce času a bývalo do roku 1989 pod názvem Ústředí státní památkové péče prodlouženou rukou totalitní moci (po převratu zrušeno).**

5. Navržená systemizace pozic výše uvedeného ředitelství nevykazuje takovou odbornou kapacitu, která by postačila k deklarovanému záměru kvalifikovaně plnit obligatorní metodickou roli.
6. Návrh je zpracován z propagandistického hlediska bez společenskovední argumentace.
7. Postrádá přesně definovaný a tím přezkoumatelný odborný obsah. Triviální tabulky a floskule propagující NPÚ nemohou chybějící odborný obsah a kvalifikovanou argumentaci nahradit.
8. Máme za to, že ideové jádro návrhu ustoupilo hmotným a partikulárním zájmům sobeckého ražení, jakými je koncentrace osobní moci a snaha byznysu výhledově zprivatizovat nejvýnosnější zrekonstruované památky a vyrábět v nich zábavu pro trh.
9. Návrh odráží snahu současného vedení NPÚ omezit odbornou intelektuální činnost v ústavu a zatočit s údajnými nepřáteli ve vlastních řadách, především s historiky umění, národopisci apod.
10. Máme za to, že hlavním úkolem státní památkové péče není restrukturalizace NPÚ nýbrž zajistit, aby památky přežily pokrok. V současné době se stěžejním problémem lidstva stala udržitelnost civilizace. To se týká i kulturních památek a je to rozhodující pro směr, kterým by se měla památková péče správně ubírat. Návrh však kolizi civilizace a pokroku ignoruje. Místo toho je poplatný bezuzdnému voluntarismu asociujícímu éru komunistických pětiletých.
11. Současná doba je pro restrukturalizaci NPÚ extrémně nevhodná. Hospodářská recese je hlubší než se předpokládalo a ozdravení ekonomiky nejisté. Korupce prostupuje do všech koutů společnosti včetně památkové péče. ČR je eldorádem kmotrů a podnikavců těžících ze slabých stránek státní správy. V dané situaci se státem spravované památky mohou stát víc než kdy jindy (a některé se již staly) terčem spekulací ve formě zástav a privatizace.
12. Zamýšlená realizace návrhu od 1. ledna 2013 je neproveditelná bez porušení principů dobré správy a platné právní úpravy. Řádná inventarizace převáděného státního majetku v krátkém časovém horizontu je neproveditelná.
13. Ekonomické zdůvodnění návrhu není seriózní. Chybí kvalifikovaná aktuální analýza zaručeného ekonomického přínosu ve vztahu k reálným nákladům. Ekonomická směrnice, od níž se myšlenka restrukturalizace odvíjí (vytčená v Auditě NPÚ/KPMG 2007 a v RIA PP/EEIP duben 2008), ztratila úderem ekonomické krize před 4 roky spolehlivost.
14. Chybí seriózní kvalifikované posouzení a porovnání odborných předností a slabin současného a zamýšleného organizačního uspořádání.
15. Chybí seriózní odhad kulturněhistorických ztrát způsobených poklesem odborné úrovně péče o památky, které realizace návrhu nevyhnutelně přinese.
16. Chybí seriózní odhad přímých majetkových a finančních ztrát, které v důsledku restrukturalizace bezesporu vzniknou.
17. Návrh nelze v případě uskutečnění ošetřit dostatečně bezpečnými protikorupčními opatřeními. Ta jsou v případě státní památkové péče postrádající přehledná pravidla a spravující majetek v řádu bilionů Kč bezpodmínečně nutná. Zamýšlená reorganizace vytvoří enormní množství korupčních a spekulčních příležitostí.
18. Záměr oddělit správu zpřístupněných státních památek od odborných pracovišť sníží odbornou úroveň péče a zvýší náklady vynaložené na byrokracii. Kontakt mezi více subjekty přinese větší zátěž a pomalejší plnění veřejné služby. Výkon odborných činností dotýkajících se památkově chráněných objektů ve vlastnictví státu oslabí téměř likvidačním způsobem.

19. Navržená Pracoviště správ památkových objektů na úrovni středních článků řízení jsou v každém případě nadbytečná. Vzhledem k nadbytečnosti lze tyto řídicí pozice vnímat jako exkluzivní místa předem vyhrazená pro kmotry a krajánky původce návrhu a případné představitele pozdějších zájmových sdružení, jejichž projekty někteří úředníci Ministerstva kultury podporují (viz Vyjádření Informační kanceláře Ministerstva kultury z 1. 12. 2008 na článek Martiny Klepalové „Nutili mě tunelovat“, LN 1. 12. 2008).
20. Návrh nezvyší hospodárnost památkové péče, protože nedokáže korigovat stávající absurdní způsob financování údržby kulturních památek (Peníze se přidělují bez ohledu na stavební a restaurátorskou sezónu a koncem roku se překotně vynakládají).
21. Požadavky na odbornou úroveň činností NPÚ jsou v návrhu úplně minimalizovány a marginalizovány.
22. Návrh se jednostranně orientuje na komerční turistický průmysl místo na proporcionální kulturně výchovné využití památkového fondu. Máme za to, že památková péče by měla na základě kvalifikovaného vědeckého poznání historických kořenů přispívat k lidskému sebepoznání a porozumění současnému světu. Měla by také pozitivně ovlivňovat hodnototvornou orientaci.
23. Sídla sloučených Územních odborných pracovišť NPÚ jsou z hlediska podmínek k výkonu odborných činností chybně lokalizována (příkladem absurdního umístění je ku příkladu Sychrov, Kroměříž aj.). Typickým příkladem již existující chybné lokalizace je Telč. V takovýchto lokalitách jsou památkové ústavy vybavené technikou a personálem na potřebné špičkové úrovni prakticky nezaložitelné a neudržitelné. Nadměrné dopravní vzdálenosti těchto lokalit by mohla při rostoucí ceně ropy způsobit v dohledné době nedostupnost území pro odborné pracovníky.
24. Území přiřčená podle návrhu jednotlivým Územním odborným pracovištím jsou v příkrém rozporu s kulturní identitou dotčených regionů. Návrh je v příkrém rozporu také s novodobými regionálními, památkářskými, vlastivědnými a badatelskými tradicemi. Nekoresponduje ani s rozmístěním archivních, dokumentačních a sbírkových fondů.
25. NPÚ prošel již v letech 2009 - 2010 první fází reorganizace, která měla výlučně negativní důsledky. Došlo k propouštění zkušených pracovníků a jejich výměně za začátečníky. Propouštění bylo cílevědomě zaměřeno na přední odborníky a provádělo se pomocí zinscenované nadbytečnosti (modus operandi je doložen rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 1 sp. zn. 23C54/2010 v neprospěch NPÚ). Výsledkem bylo výrazné snížení odborné úrovně ústavu.
26. Do některých řídicích funkcí v NPÚ byly naopak vráceny osoby bez vysokoškolského vzdělání, bez zdravotní způsobilosti apod.
27. Máme za to, že systém památkové péče je třeba místo restrukturalizace učinit transparentním a dostat na odbornou kolej. Principy diskrece, protekce a klientelismu je třeba nahradit principy otevřenosti, odbornosti a specializace. Naléhavým úkolem je dosažení základní odborné úrovně památkového dohledu a elementární právní kultury, které návrh negarantuje. Pro ideje památkové péče je třeba vhodným způsobem získat především většinu občanů a nejen děti, invalidy, seniory a zahraniční turisty.
28. Návrhu chybí správná systémová charakteristika. Jeho realizace by roztočila spirálu celkového uvolnění systému památkové péče. Zanechává enormní množství zbytkových problémů. Vyloučit nelze ani celkový kolaps systému.

Z výše uvedených důvodů máme za to, že předmětný restrukturalizační návrh není přijatelný ani opravitelný. Systém památkové péče, který zavádí je nezodpovědný a vyvolá na památkové scéně fatální turbulence. Projekt si podle našeho názoru zaslouží odmítnutí nejen ve Vámi řízeném podvýboru pro kulturu při PS PČR, což považujeme za jediné racionální řešení.

V úctě zůstává,

Pavel P. Ries
prezident ASORKD